

A magyarok szimfóniája

Gellért, Marosvár első püspöke bágyadt volt. Másnapján az önként vállalt heti harmadik böjtnék elpárolgott belőle az erő. A szent Misén is többször meg kellett támaszkodnia, az oltárra tenyerelve, hogy meginogása felett erőt nyerhessen. Utána pedig lepényt áztatva a felhígított langyos borban bűnbánóan evett néhány falatot, és végigdült az alacsony heverőn, amit magyar szekretáriusa, Mózes a nagy erdőn túlról, Transsylvániából, díkónak nevez, a latin stratum helyett. Itt oldalára fordult és ötletszerűen emlegetett a széprajzolatú, misszálé színes betűmezején, bár hasára állítva is neheze esett megtartania.

„Clamaverunt justi, et Dominus exaudivit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos. „ ...

Csodálatos ez a Zsoltárok könyve – gondolta -, s mennyivel méltóságosabb, mint ahogy ma az ő Itáliájában hadarják. De milyen lehet ezeknek a lassan szelídülgető farkasokból-bárány magyariaknak nyelvén, akiknek Isten rendeléséből, és Stephanus Rex akaratából a felkent pásztora!

Szólította is Péter Mózes, a szekretáriust, s kérte, mondaná el édes-anyjának nyelvén, amit a markos, mackómozgású titkár, bakázva a sorok között el is kezdett, hogy azután, kéve az abszolútót, segítségül hívja az ajtó előtt ellaudéturozó Valter éneklő kanokokat, és scolarum magistert, aki teuton neve ellenére s a tudomány magasabb fokán úgyszintén megyeri.

Magas, sovány, másfél-Gellértnyi magasságból zengedezi a glóriát s oly szelíd, akárha galambfészkekben született volna.

Valter, engedelmet kérve a dikó szélére ült s bár keresgélte a megfelelő szavakat, szépen, tagolva, szentszolgálatosan hangsúlyozva a szöveget, alig itt-ott megbizonytalanodván benne:

Ha, kiáltanának légyen ez az igaznak, őket akkoron és meghallgatá az Úr: es minden szorongattatásaikból megszabadítá. Aldom hát az Urat minden üdőben, ajkamval őket dücsérvén szüntelen...”

Időnkén meg-megroppantak fogai között a szavak, esetenként meggyullott a közöttük való pausa, mert magyar ruhájukat keresgélve, az apró, keszeg szakálas talján főpap pedig nézte, csemegézte tiszta tenorját s szinte nem is hallotta, hogy önmaga is beszél. . .

Méltóságos ez megyeri nyelv ... Olyan, mint a Ciceroé lehetett „... Nem, nem barbarus (barbár. Szerk.) ez a nép, csak kereső ... Úgy leszen újjá, hogy nem dobja el a régi magamagát... Belészövi az újba...

S reákerdezhetett a fafaragványszerűen darabos arcú Mózes: "Szólítottál Püspök Atyánk!!, miközben elbocsátó intésére, meghajolva s kezeit csuhájának ujjába dugva kihétrezött Valter, csak ráfejcsóválta a nem-et s elcsendeskedte a gárciát.

Kívül a hevenyén megépített aula körül, ott nyújtózkodott a tavaszról sürgöst előszökellő nyár, s zszibongott Marosvár - melyet újabban Csanádnak is nevezgetnek -, a földből magasított sáncain bévül. Tizedhozók alkudozta a számvevővel. Kemény, zsíros-gatyás legények kurjongatva törték be a harmadfűves csikókat, vaskos káromkodások s karikáscsergetések kíséretében. Scolás gyermekecskék a Pater Noster-t zengedezték. Udvarbíró osztogatta az igazságot, hol pálcával, hol kalodával. Páterek és fráterek zsolozsmáztak körbe-karikába sétálgatva. Madarak énekeltek. Illatozott a levegő. S az úristenével társalkodó jószágos ember kellemesen érezte, hogy éled.

S ekkor hordó-öblös hang öklözött a harmóniába, nemcsak tiltakozás, átkozódás ízű s felkönyököltében meglátta a gazdáját is, Karát. A pogány papot, akit a megyeriek sámánnak, vagy táltos atyának mondanak s tilalmazva is szökdösnek hozzá. Amit ő, ha teheti, látatlanba is vesz mivel, hogy a jón úgysem győzhet a rossz. Hiszen orvoskodik is ez a Kara, gyakorta

sikerrel, a népség pedig újhítű: Csámpáskodón az Omnipotens Deus és az óvallás reves kópjafa-kisistenei között.

Kara hajlott, kortalan korú, de magáért tehetős ember. Az udvorinkok vonszolták a deres felé, de a varkocsos, lógóbajszos vénség – oldalán a ministránsai számba menő öcseivel – támasznak vetvén a lábát, ellenszegül s csilingelő sokcsengettyűs botjával hadonászik, tömegcsődítő szájaskodás közben, mögötte megyeri asszonyok, nyomulnak, szláv zsenák bozsemojoznak, körül a csikósok megsüveglik, s még udvornik is akad, aki inkább kérleli, mitsem taszigálná...

„Gerhardus püspök némi tanácstalankodás múltán kiszólt Mózest: ”Hozzám vezessétek!”, s minutákon bévül ott is állott előtte Karazsíros hajával, kónya bajuszával, orvosló tarisznyájával, és csengettyűs botjával egyetemben. Mindenaló gyűlölet nélkül. Inkább némi tisztelettel is, hiszen a talján főpap szelíd jóságáról sasszárnyakon repült a hír, s Kara atyát is kiirgalmaskodta már jó néhányszor, hol a tömlöcverem fenekéről, hol a nevelő pálcák suhogása alól.

Mit tettél megint, Te ember! - kérdezte tőle Mózes szájával, aki hívatlanul a táltos háta mögé nyomult. - Szolgáltad a gonoszt!

A vénember előbb szavatlan dühössé veresedett majd juházott valamicskét:

Nem szlugálám (szolgálom. Szerk.), új istennek szlugája, csak illendően. Megtiszteltem vala. Szabad megyeri vagyok uruszágszerző (ország szerző. Szerk.), nem üdegen jövevény... Müénk ez az ország - s jól megrágva a szót, mégis csak kimondta - , uradom! Sinbotocskákba rakám Busa eltörött karját, mert Balogfia csákánnyal legyinté. No, és megkiáltám a haldokló Tímár bátyáért Tengrit, a végtelent...

A püspök térdére könyökölt ültében...

Tengri... Sokszor hallotta már ezt a nevet Gellért püspök, de igaz értelmét nem fogta fel, a megkiáltásának még úgy sem... Paganus (pogány. Szerk.) bálványnak ítélte. Túl a bizantinósok (bizánciak. Szerk.) tévelygésein. Titokzatosnak és keménynek ítélte. Kérte hát Mózes, tudóskodjanak utána.

Ki az a Tengri, te Kara, és mi az, hogy végtelen!

A táltos rácsodálkozott s hozzászelídült, hogy beszélgető cimborának vették.

Tengri, az Öregisten, az ég és föld ura, s mert mindenhun jelenlévő vala, vagyon és léssen, hát végtelen minden üdőkben... Mint az a nagy víz, melyből nem ivott vala a luvam, mert sóval elegendes...

Így gyatralodta, némi tisztelettől sem hiányosan Mózes, olykor keményszavas vitákba bonyolódva az öreggel, rosszul illesztett konyhalatinra a választ, és Gellért püspök, a világ köldökének, Velencének szülötte belegabalyodott felvillanó gondolataiba.

Mare... tenger... nyilván innen a neve annak a magyar bálványnak is, a megkiáltása pedig fohász: Legyen irgalmas egy bűnös lélek felett, aki visszatér hozzá... Paganus-ság bizony ez, de... de... de...

Megszólalni azonban nem volt ideje, mert Kara közbe önkénteskedett:

Másat is tevék, uradom! Megkövetném a Boldogakszint (Boldogasszonyt. Szerk.) és, fogja meg a Hódfia nembéli Emese kezeit, aki ágyán fekszik s negyednapkeltétől heába szaporodna!

A könyörületes Krisztus képében járó megborzongott attól, ami a hallottaktól összeállott benne...

Hát rosszat cselekszik ez az ember, ha rosszul is teszi a jót! Hát történhet-e valami is a siralom völgyének a tengernél is végtelenebb Omnipotens Deus szentséges akaratán kívül! ..

Engedjétek el! - rendelkezett szinte keményen. - Orvosoljon, csak ne kiáltozza hangosan azt a Tengrit... És kapjon eledelt, testi ruhát az udvornikoktól, az övével egyetemben. Dixi! Szólottam! Járjál békével és világosítsa meg elmédet az Úr, te... .Kara.

Mózes eldörmögte - talán kicsinykéve többet is - , a vén táltos fejet hajtott és utána cövekegyenesen kihátrázott az ajtón. A küszöbeön azonban megcsilingeltette csengettyűs botját, s szinte végzésképpen majdnem fejedelmi méltósággal harsogta el köszönetét:

Jól vagyon üdegen nagyúr, Jézus szlugája. Majd éretted es megkiáltom lészen Tengrit, ha előve az utolsó órad, mert könyörület jorgalom van a te szüvedben...

A tornác ágasain turbékoltak a galambok s arra alá, túl a Maroson, az égboltozat sátorán villámlás cikázott által.

És másnap habos paripás hírnök hozta az érseki tudósítást Esztergomból, hogy Stephanus Rex, minden magyariak kegyes, apostoli királya visszatért Teremtő Istenéhez...

Tímár Máté

Megjelent: Városunk 2001. március. p. 57. Irodalmi oldal